

Možnost 138

© Sh 2019

Neuhýbat

zima 2018 - 19

-----

obsah (Sh):

dotek	3
příslib	5
upřímná řeč	6
pozdávky	7
otvor	8
skládka	9
prozřetelnost	11
příloha 1 - prozřetelnost	12
nevyznám se v tom	14
chvála	15
zbloudění	17
fascinace	18
maratón	19
příběhy	20
zoufalec	21
úroková logika	23
moc	24
příloha 2 - peníze	26
bonus	33

obálka a výtvarný doprovod jd

Neboj, můj dotek ti neublíží
Nelétám
a přesto nepocítíš tíži

Vědět, co bude, je znepokojivé.
Co s tím?

Příslib, věštba, předzjednanost, sen –
člověk ví, co bude, ale neví, co to obnáší.

Začal jsem se zabývat tím, co bude, a vlaky, kterými jsem jel, zastavovaly v polích,
jízdni řady přestávaly platit, celé se to nějak zadržlo.

Potkáte-li čarodějnici, mám dobrou radu. Nedávejte se s ní do řeči. I tak na sebe
prozradíte víc, než je záhodno.

Dozvěděl jsem se, že „data změnila skutečnost“.
To je až moc holá věta. Tam i nazpátek.

Smysl je to, co se mě týká.
I nesmysl je to, co se mě týká.
Ale netýká se mě všechno, to ne.

Když mi ve škole řekli „mysleme přímku“,
vymýšlel jsem, jak se tomu vyhnout. Dívat se z odstupu
na ty, co myslí přímku.
Zajímalo mě, jak vypadají.

Dvojteček? Dvojteček není nikdy dost. Začínají občas upřímné řeči.

Čtyři pozvánky ke čtení Revue Trivium

Bojím se lidí, kteří neznají budoucnost, kteří si myslí, že nezemřou, a pokud zemřou, už nebude nic. Trochu chtějí, aby nebylo nic, a tak tvarují svět do podoby své smrti.

Tajemství je jen součástí toho, co ve své povaze tajemné není, v čem teprve může mít tajemství smysl.

Budoucí s jakousi vlídnou pokorou přijímá naše selhání a vtiskuje je do skutečnosti, tak, že jsou přijatelná v kontextu nového.

Jsou to blázni – mluví o tom, co se jich netýká, a nemluví o tom, o čem by mluvit měli. Nemluví o tom právě proto, že se jich to týká a oni se toho bojí. Dnes řeknou tohle a zítra něco jiného, a co řekli předevčírem, už si nepamatují; doufají, že se s tím ztratí i to, na co nechtějí pomyslet.

„Vidím to řádově jinak.“
To se to řeholníkovi řekne.

Od počátku je to otevorené; do konca.
Typický slovenský optimismus.
Tvor alebo otvor.
Otázka nebo pokyn?
Toto Česi nepoznajú.
Tolik významů v několika slovech.

Vydržel jsem se dívat celé hodiny. Skládka. Odval.

Shora se sype další vlna odpadu, vše se valí dolů, kameny, suť, kusy cihel, vše, co si lze vzpomenout, co lze zahlédnout. Větší kusy se dokutálí až pod suťový svah, ale on se k nim pomalu přibližuje a pohlcuje je. A drobnější torza se ve svahu ukazují, trčí z něho, jako by vykřikovaly, a zase mizí. Občas se přetížený svah sesune, na světlo dne se vynoří to, co již bylo zdánlivě dávno zapomenuto, skryto očím. Nikdy nevíš, který tvar čehosi kdysi celého má ještě na chvíli šanci ocitnout se před tvými zraky, šanci ukázat se.

Do další sklápěčky noci spolutvořit viděný obraz světa.

Objevil jsem poklady, přečetl jsem si, co jsem psal před patnácti, dvaceti lety.
Co je ještě „jenom“ na papíře, co mám jen v jednom exempláři.
Je mi to blízké, v mnohém mi to mluví z duše. Téměř nic z toho jsem si ale
nepamatoval.

Máš dobře míněný plán, projekt, nápad, který je podle tvého nejlepšího přesvědčení
„v souladu se světem“. Něco přináší a něco jiného bere, a nevychází to do mínusu.
Po nějakou dobu můžeš cítit ten soulad jako dotek prozřetelnosti – a pak?
Pak už jdou věci svojí cestou, ve které se snažíš zachraňovat co se dá.
Snažíš zachránit to nové, co vzniklo a nenechat se svést obrazem sama sebe jako
tvůrce.

Příloha 1:

(malá část článku o Masarykovi a prozřetelnosti)

... dění nelze porozumět, pokud se nepokusíme odpovědět na obecnou otázku, co je to prozřetelnost. Ostatně můžeme porozumět i ledasčemu jinému, i když si ji (pochopitelně) nezodpovíme zcela vyčerpávajícím způsobem.

Položit si otázku co je prozřetelnost především znamená vzít prozřetelnost vážně. Respektovat jako „možné“, že se věci alespoň někdy dějí tak, jak se mají dít, a že z tohoto dění nelze zcela vystoupit, ba naopak, lze s ním „souznít“. Lze v daném okamžiku dělat to, co se aktuálně stává součástí dění, jen tak, že člověk dělá to, o čem ví, že to dělat má. Leccos můžeme mít naplánováno, leccos „jen“ promyšleno, v něčem se jen přibližně orientujeme. Ale můžeme mít zkušenost s tím, že se ocitáme v situacích, ve kterých jednáme zcela spontánně a přitom sebejistě, s vědomím, že jednat jakkoli jinak by bylo chybou, selháním. A to i v případech, kdy se takové jednání jeví jako neobhájitelné a iracionální, odporuje zvyklostem, plánům, respektovaným rozvrhům, je v rozporu s tím, jak jsme doposud jednali. Z vnějšku je takováto jistota vnímána jako nepochopitelné riziko, sázka na jednu nepravděpodobnou kartu – aby se pak ukázalo, že tato „sázka“ proti všem předpokladům „vychází“.

Aktuální jistota, ve které se člověk cítí spjat s děním, s něčím, co je tak, jak to má být, tedy s něčím „předzjednaným“, jako by zároveň zcela naplňovala svobodu člověka jako svobodu „přítakat“ dění svou vlastní aktivitou. Je o naprostý protiklad racionálně vyhodnocovaného imanentismu, ve kterém si zdůvodňujeme dění jako to, co má svoji vnitřní „logiku“, kterou nahlížíme „zvenčí“. Pokud jednáme aktuálně v souladu

s děním, žádnou logiku to nemá, tu je možné nalézat a vidět až ex post, kdy víme, „jak vše dopadlo“.

Tento způsob jednání s sebou ale nese nejméně dvě nebezpečí. Jednak je obtížné ho sdílet, ale to se vyřeší v okamžiku, kdy následné stavy „dávají takovému jednání za pravdu“; zdánlivě nepochopitelné jednání je pak zpětně fundováno (ve smyslu ospravedlněno) výsledkem. Ukáže se, že bylo správné v tom smyslu, v jakém správnost odvozujeme od očekávaných efektů, dopadů, úspěšnosti v dosahování cílů. Lhostejno, že v okamžiku jednání ještě vůbec nebylo jasné, jak tento „efekt“, dopad, výsledek má vypadat. Druhé nebezpečí je, že tento způsob jednání povede k přecenění vlastní role v dění – svádí k představě, že je jednajícím sám „hybatelem dění“, že je vyvolen k tomu, aby byl podstatným hráčem, skrze kterého se prozřetelnost projevuje.

Porozumění prozřetelnosti, přijetí její výzvy, vychází ze situace, ve které jsou věci tak, jak mají být a od člověka to vyžaduje, aby se podílel na dění tak, jak má. Ale je možné i zcela jiné porozumění, kdy je daný aktér přesvědčen, že je nositelem prozřetelnosti sám, on a jeho vůle. Ale pak je možné, že nastane situace, ve které „přítakat dění“ znamená nekonat, z této situace odejít. Kdy je nutné nenechat se do situace vtáhnout, i když se to nabízí, i když to svádí. A kdo je přesvědčen o své vyvolenosti, takovou situaci zpravidla nepostřehne, nezvládne.

Přebíhám, pak
nechávám na potom.
Tak často v nesouladu s časem.
Pospíchám a civím.
Nevezdám se v tom.

Chvála difuzního myšlení

Někdy se mne zmocní jakási nervozita, nevím a jsem v tom jako nahý v trní. Nevím a je to tísnivé, roztržité, tedy víc než nespojité. Něco ve mně si „dělá prostor“ a vypuzuje to z mého myšlení vše pevné, překážející.

V hlavě nic – jen neuchopitelné elementy myšlení – a z nich se, jako z matečného louhu, vynoří krystal vhledu. Správné položení otázky, blesk.

Jako by v mém myšlení vstal z popela pták Fénix téměř stejný jako dřív – je to on, ale JINÝ v nějakém, třeba drobném aspektu celé skladby myšlení, celé jeho přirozenosti. Může to být vidět na jeho habitu a nemusí.

Had svlékl kůži.

Všechno se nějak pozvedlo, rozložilo, a pak si zase sedlo, ale docela jinak.

Myšlení, které staví na daném rozvrhu, myšlení, které je „jen“ aditivní, nemá žádnou valnou cenu – je jen konstrukcí, nanejvýš dobře založenou konstrukcí. Chvála difuzi, skrze stavy „nepevnosti“ je možná metamorfóza známého, je možné se přibližovat ke světu.

Novost známého nás oslovuje tak, že nás to vykolejuje, vytrhává z naší samolibosti.

Zbloudění? (torzo modlitby)

Pane, ty to vidíš, utrhl jsem se ze řetězu se svými příběhy, s vojákem a křesadlem, s bratry Grimmovými, nechal jsem se unést tím vším, co je větší než já, a kdepak je Deník předbabylonské řeči, a kde že je Šmátrání, a já si cpal měďáky do kapes jak starý vysloužilý voják, a pak zas vyklepával, i stříbrňáky, v domnění, že je něco jako zlato. Jsem poplatný sám sobě – a čím se uplácím?

Kde že je ten Honzík s uzlíkem, kde je Jiřík, který rozuměl řeči zvířat?

Kam jsem to zabloudil?

Znám Russela, znám Fregeho, něco vím o počátcích a pochybách o nich.

Nejde o počátky věcí: o počátky pevných bodů, té pošetilosti lidí.

Ale kdo by chtěl hýbat Zemí? A kam?

Nesedím v sedle, nevezu se, dávno jsem seskočil z posledního schůdku a vlak se mi vyšklubl z ruky.

„Je to v nás: teutonská lstivost a slovanská proradnost“,
– dobré sousloví, hned mě zaujalo. Na včerejší oslavě to pronesl kamarád a dost tím pobouřil jiného kamaráda, ten ihned oponoval; jednomu i druhému stálo za to stát si na svém.
Ještě to s námi není tak zlé, ještě nám jde o to, jak porozumět sami sobě.

Ne, tohle není všechno, já bych vám řek všechno, ale v pravej čas, a nevím kdy.
Hele já jsem vám to opravdu chtěl říct, ale musel jsem se k tomu postavit trochu ironicky.

Vypadá, jako by chtěl něco říct a všichni mu visej na rtech. Asi bude chytřej.

Vím, že tím, co jsem napsal, by se mohla zabývat řada lidí, kteří by...
O tom mohli psát. Ale proč?
Stačí mi předpoklad, že to budou číst ti, kdo budou myslet podobně jako já.

Fascinuje mě, že to jde. Že jde ignorovat a téměř nic se nestane.

29. října 2018

<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/italii-trapi-silny-dest-a-vitr-pamatky-jsou-uzavrene-pet-lid/r~4e67a13cdbab11e8b295ac1f6b220ee8/>

Benátky se potýkají s rekordním množstvím vody a kvůli vichru byly uzavřeny pro turisty vykopávky v Pompejích i památky v Římě. Agentura ANSA píše, že se špatným počasím bojuje celý Apeninský poloostrov.

Dnes už není bezpečné používat dřevěné lávky, jež mají umožnit chodcům pohybovat se po městě suchou nohou. Nedá se dostat na náměstí svatého Marka a mnohé turisty bylo vidět v okolních ulicích s dětmi na ramenou. Dnes byla zastavena služba plovoucích taxi. Už v neděli bylo nutné kvůli vysoké vodě změnit trasu maratonu, ale i tak závodníci část běželi vodou.

Je mi to jedno.

To snad stojí za zaznamenání.

Proč mnozí z nás již nějakou dobu nečteme příběhy? Proč je nevnímáme (a nepamatujeme si je), ponecháváme si z nich jen dojmy?

Příběh je celek, který dospěje ke svému konci a jako takový je nám blízký, je pro nás pochopitelný, spojuje vlídně racionální i iracionální aspekty dění. Skrze příběhy rozumíme různosti a mnohosti, která se týká nás samých.

Snažím se porozumět dění tak, abych z něho pokud možno ztrácel co nejméně, a přitom, abych ho co nejméně redukoval na to, co máme pod kontrolou.

/převzato z mailové korespondence/

Pavel Vitko má velkou chuť to dokončit, i naši Ztracenou chodbu. Dívám se z pohledu člověka, co už má hodně let. Kde je hranice lidských možností? Někdy jsou malé, někdy docela velký. Nejhorší situace je, když se přestane věřit, že to má smysl. Jak říkal Baťa, nemám cíl. Chci dojít co nejdál. Na Ztracenou chodbu se to hodí. Dnešní lidi chtějí mít cíle. Vidí to jako odměnu za svoje snažení. Já nemohu nikomu slíbit jasný cíl. Jen pocit, že jsme čelbu posunuli o kousek dál. Jen jim říkám, do lomu je to blíže než jít k východu z jeskyně. Je to představa, co ti dává malou naději. Lidí je dost, jen jim dát motivaci, že se neopouští beznadějný pracoviště. To bychom na dalším pracovišti skončili stejně. Musí to člověk dokončit, dokud to má malou naději. Opustit ho, až půjde o život. Dokud nejde o život, tak pořád to nějak půjde dál. Když jste se dostávali do Amatérský jeskyně, nebyla to procházka růžovým parkem. Mám pocit, že dnešní doba je jiná. Rychle zbohatnout za každou cenu. Myslí si, že ve stáří se budou topit v penězích. Já vím, bohatství je příjemné, není ale smyslem života. Každý, kdo půjde na prohlídku Ztracený chodby, bude se ptát co to bylo za lidi, co se rozhodli kopat tuhle chodbu. Tím, jak je chodba delší, cítím se bohatší. Ona to je trvalá hodnota. Kopeme, až se nám podaří dostat se co nejdál. Lidé pochopí, o co mi šlo.

Zdravím M., (Zoufalec ze Ztracený chodby)

PS. Svět přeměnily jen zoufalé činy.

Ne, nechtějte ode mne abych přikyvoval
abych přitakával
abych byl přítom když páchnou vaše vzdušné zámky.

Nechám to plavat
správná slova přijdou
štvanice na rozum skončila.

Úlomky úrokové logiky vyplavují vlny na písek pláže, jsou vyloženy na zeleném chvoji
a nahaněči i střelci už popíjejí na zdar lovu.

Jsem v klidu ale nejsem usmířen
i když jsem nemířil, nemačkal spoušť.

Moc

Ekonomie vychází z toho, že člověk je ve svojí povaze veden jen a jen zájmem individuálně získávat a jakékoli z tohoto pohledu „složitější“ lidské motivace a nebo i zdánlivě náhodné jednání je prý jen více či méně nevědomým projevem téhož. Ale za tím stojí víceméně zjevný zájem ekonomů, aby jejich „věda“ umožňovala právě jim modifikovat sociální vztahy tak, aby byly co nejvíce převedeny na měřitelné akty (například tím, že se z nich stávají ekonomické kontrakty měřitelné v penězích). Jinými slovy ekonomie je neoddělitelně spojena s mocenskou praxí, v jejím rámci není možné se chovat nezištně – vše, co se děje bez zjevného zisku, co je „neziskové“, vždy lze vyložit v ekonomických kategoriích (quasi-zisku). Nezištnost v křesťanském smyslu je podle ekonomů iluzí. Pokud daruji, vždy se dá ukázat, proč to dělám a co tím získám. Z povahy ekonomie vyplývá, že žádný ekonom nemá zájem vypustit si rybník hegemonie ekonomického myšlení, ekonomických nástrojů (to by bylo pro ekonomu neekonomické, a tedy by šlo o esenci hříchu či v ekonomickém pojetí „zločinu“!).

Z předchozího plyne, že také vše, co se prezentuje jako v rámci ekonomie „zjištěné“, je prezentováno z důvodů zjištných! A tedy je jasné, že tento článek nepíše ekonom, ale ten, kdo se (neekonomicky a tedy nezištně) ptá na základy dění a na způsoby, jak jim lze rozumět, a shodou okolností se v tomto případě ptá na dění, které je pod silným, téměř hegemonistickým vlivem ekonomů. Je tedy lhostejné, zda se někdo bude snažit ekonomizovat (v rámci ekonomie interpretovat) moje otázky, tím nijak nezmění smysl těchto otázek. Ve snaze porozumět procesům totiž nemusí být obsažena ona ambice ovládat nebo alespoň cíleně (mocensky) zasahovat do dění. Porozumění není nijak nutně spojeno s praktickou použitelností poznaného, tedy s ovládající dovedností,

v ekonomickém pohledu tedy se ziskem. O takové ne-ekonomické porozumění mi jde. A je třeba vědět, že tento ne-ambiciozní vhled do dění, o který se pokouším, může mít a zpravidla také má vliv na myšlenkové prostředí a tedy i dění. Dopad, který není předvídatelný, který není ekonomy měřitelný mimo jiné proto, že ekonomové nedovedou změřit změnu v myšlení, která vyplývá z porozumění něčemu. Změna v porozumění nějakému aspektu světa a sebe sama nemůže být zachycena v ekonomické analýze jako měřitelný „jev“, nanejvýš opět jako ekonomicky vyložené jednání. Ekonomové sledují jen statisticky nezanedbatelné změny ekonomického chování, ale dobře si hlídají, aby nedošlo k poznání a hlavně sdílení toho, co je pro ně klíčové. Že jejich „věda“ žádnou vědou není, že je mocenskou praxí.

Svět jako předmět zájmu je vše to, čemu rozumíme na pozadí všeho toho, čemu nerozumíme. To je rána všemu ekonomickému myšlení. Skutečnost se ze své povahy, protože se děje, neustále vymyká ekonomům z jejich pokusů svět kontrolovat a hegemonisticky vykládat jako sumu kontraktů.

Příloha 2

Peníze

Je obecně známé, že objem se počítá v litrech, váha v kilogramech či tunách a na délkové měření je v Louvru uložen platinoiridiový metr speciálního průřezu, který je „správně dlouhý“ jen při dané teplotě. Ano, vím, už nám tato malá přesnost nestačila a nahradili jsme ho něčím neviditelným, ale stále máme v ruce to, čím poměřujeme. Jen peníze nemáme čím poměřovat, pouze penězi samými. Peníze jen počítáme, a máme starosti s tím, jak vyjádřit jejich hodnotu a v čem. K vyjádření hodnoty nám slouží nějaká „měna“, ale to vypadá jako archaismus, měna vždy ukazuje k nějaké výměně, k tomu, že peníze byly kdysi platidlem, prostředkem směny. Primát směny ani dnes není tak úplně od věci pro peníze v jednom zvláštním hledu, pro peníze investiční, vyjadřující bohatství, pro peníze, které se směňují za jiné peníze. Ale pokud jde o skutečnou směnu, kterou tradičně zprostředkovávaly bankovky a mince, bylo by lepší na peníze zapomenout, však ono se dříve nebo později podaří zrušit je a nahradit nějakými čipy, pokud možno bez plastových karet. Proč? Ekonomové se nám to budou snažit vysvětlit prakticky: protože je s nimi jen starost, jsou drahé na výrobu, těch ochranných prvků, aby nešlo vyrábět falza, a pak, a hlavně – peníze mohou sloužit černému obchodu, drogovým mafiánům etc. – zkrátka je možné nalézt dost důvodů, je třeba zrušit je tak jako vkladní knížky na držitele. Ideální přeci je, když je zcela přehledné, kdo co má a odkud. Nebo se snad někdo stydí za to, jak k penězům přišel? Kdyby měl každý jen účet, pak by se problém peněz vyřešil: hodnota by byla prostým číslem, které by odpovídalo výši účtu. A to je sen všech, kdo se na peníze dívají ze dvou

stran – z červených a černých, které jsou pro banky, shodou okolností, značeny přesně obráceně. Ale nemá se v tom prý předbíhat, a to se teď děje.

Zarazil jsem se, když Žluté vesty ve Francii jako jeden za svých základních bodů měly požadavek oddělit bankovní investiční od „obyčejného“ – od toho, které nám spravuje účty. To by samo o sobě bylo pochopitelné, protože účty by pro spotřebitele měly být bezpečnou databází peněz ve vlastnictví dané osoby – tedy kdyby to bylo tak jednoduché, kdyby ta čísla byla statická, lépe řečeno „kdyby postála“, vyjadřovala něco trvalého. Kdybychom věděli, co jsou to peníze. Ale od čeho by se stanovila „hodnota“ vyjádřená číslem na účtu? Francouzští revolucionáři poslední generace se v něčem trefují do černého, ale aby taková změna byla možná, musel by se změnit celý ekonomický systém a náš přístup k penězům. Jinak není jasné, jaká by měla být hodnota „peněz“, které budou mít spotřebitelé (ve statistice jsou to „domácnosti“) vyčísleny u takovýchto „správců kont“.

Mnohým ekonomům by se zrušení peněz líbilo – každý by měl už jen čísla na „úctu“. Ale co by ta čísla vlastně vyjadřovala? Opět by někdo musel určovat „ceny“, tedy co si za tato čísla můžeme „vyměnit“, směnit. Základem bankovních čísel je, že černá čísla jsou kryta červenými čísly bank, a naopak. Proto musí banky půjčovat, podnikat s hodnotami v černých i červených číslech, s deriváty, které jsou duhové jako revoluce v mnoha zemích světa, s investicemi a jejich odvozeninami, jejichž smysl je pouze v tom, že slibují zisk. Model, po kterém volají Žluté vesty, by mohl existovat jen při oddělení té „měny“, která je určena pro „trh“ a té, která je „konvertibilní“, určená k něčemu jinému, nadstandardnímu. Už jsme to tak za socialismu měli. Znamená to ale vždy, že „něco“ se za ta čísla na účtech pořídít nedá. Je jedno co, ale musí to být komodity, se kterými se dá demonstrovat bohatství.

Narážíme tu na vnitřní rozpor každého komunismu: ten vyplývá z naivní představy, že lidé budou spokojeni, budou-li mít na účtu dostatek čísel, ze kterých budou moci odečítat za věci, které získají, za jídlo, stravu, bydlení a věci denní spotřeby atd. Pokud prý budou čísla na účtech „kryta“ nabídkou spotřeby (výrobou určenou pro spotřebu a službami), budou se „anihilovat“ se skutečnou spotřebou, pak to „máme v hrsti“, mělo by to vyjít. Reálné peníze nebudou potřeba, jen bude třeba řešit některé mezní problémy např. s individuálním krachem – nulou, která se na účtu může objevit, ale to řešitelné je.

Neřešitelný se jeví jiný problém: peníze jsou pro velkou část lidí především mírou toho, co si nemohou dovolit, a při použití peněz lidé rozhodují, zdali si za „volně směníteľnou“ hodnotu peněz pořídí to nebo ono. Téměř každý člověk si myslí, že by mohl mít větší příjem, a dovede si představit, že by zvýšení jeho příjmu o cca třetinu výrazně zlepšilo jeho životní úroveň. Ale to platí pro všechny nižší a střední příjmové skupiny bez ohledu na to, že ty vyšší často mají příjmy násobné. Je to dáno právě jen tím, že bez ohledu na svůj příjem zpravidla žijí ve stejném rozhodování, zda si pořídí to nebo ono – poměřují svůj příjem tím, co si nemohou dovolit. A proto očekávají, že jejich „životní úroveň poroste“, že si budou příště moci koupit i to, na co dosud neměli.

Ale i to by bylo řešitelné stejně tak, jako je tomu dnes, i když s potížemi. Ale co čísla na účtech řešit nelze je druhý základní smysl peněz, totiž že peníze jsou mírou při vytváření osobního bohatství. Proč je tak důležité být multimilionářem, miliardářem? Je to symbol toho, že dotyčný již je vyvázán z přemýšlení o výši svého příjmu, vypadáva z výše popsaného modelu. Pro ty, kdo se snaží vydělávat si na živobytí, by bylo možné nahradit peníze čísla – ale ti, kdo přemýšlí o bohatství, se nespokojí s čísly. Peníze jim primárně neslouží k pořizování věcí, chtějí je mít spojené s mocí. Multimilionáři už nevydělávají,

„budují své impérium“, své bohatství. A mnozí s tímto modelem porozumění penězům začínají, i když „vydělávají“ někde na spodních příčkách příjmového žebříčku a mají malou firmu. A mají šanci dobrat se bohatství, protože se k penězům chovají jinak než jako spotřebitelé, kteří peníze potřebují na směnu, chovají se jinak než ti, kterým by nevadilo, kdyby peníze zmizely a platili „jen“ čipem nebo jinou technologií odečítání čísel. Zavedení odděleného systému účtů s čísly by vytvořilo zásadní sociální bariéru mezi „bohatými a chudými“ a to bez ohledu na to, jaké mají majetky, jen podle přístupu k penězům a uvažováním o nich. Protože kdo vytváří bohatství, potřebuje „vidět“ jeho vyjádření v tom, s čím lze nakládat jako s bohatstvím. Pro toho, kdo žije v myšlence na bohatství, je důležité, aby zakoušel, jak může toto bohatství „přelévat“ (dynamizovat) tak, aby mu neslo bohatství nové. Na to čísla nestačí.

Dříve snad platilo, že peníze dělají peníze, a v jistém smyslu platí dnes obdobné – bohatství dělá bohatství, ale doposud se to neobejde bez peněz jako míry bohatství. To je kámen úrazu. A zase jsme u toho, kdo a jak určuje hodnotu peněz. Peníze jsou „různé“, jsou různé měny, ale jsou „silné“ měny, které vytvářejí rezervní systémy bohatství – dá se s nimi počítat jako s nepřímými indikátory bohatství. Ale i jejich hodnota může klesat víc, než u měn jiných, dokonce se to dá někdy očekávat. Ideální je tedy mít bohatství vyjádřené v těch hodnotových systémech (nepřímo měřených v penězích), které rostou, a včas tyto své „investice“ vyměňovat tak, aby (moje) bohatství bylo včas převedeno na hodnotové systémy, které růst začínají. Dnes na těchto přesunech stojí valná část „pohybu ekonomiky“. Dá se očekávat, že v okamžiku, kdy by se tento svět bohatství, pohybujícího se od jednoho peněžního vyjádření k druhému, oddělil od čísel na spravovaných účtech, nebylo by rázem žádné bohatství, které by zajišťovalo smysl čísel na účtech těch, kdo chtějí jen směňovat, chtějí „stravenky“ a chtějí jich mít dost.

Předchozí odstavec je hodně zjednodušený, protože v bohatství nejde jen o peníze a hodnotu měny, ale jde o schéma dostatečně jasné, aby ukázalo základní problém: až dosud se všichni hráči na trhu shodují v tom, že je třeba udržet bohatství na jedné lodi s prostředky běžné směny – a až to „jednou praskne“, tak už ti, kdo ovládají bohatství, musí mít jistotu, že celou věc drží pevně pod kontrolou. Ale na to je svět dosud málo homogenní, ačkoli se mnozí vlastníci bohatství snaží co mohou, aby jeho dostatečné homogenity dosáhli. Dá-li Bůh, tak se jim to nepovede.

A co ČR která si uchovává svojí pídiměnu, má svoji měnovou politiku, stanovuje si cíle v nastavení hodnoty měny (míru její inflace) atd.? Má v souvislosti s těmito úvahami ještě smysl uvažovat o národní měně státu, jehož ekonomika je v sousedství velkých hráčů na trhu s měnami zanedbatelná? Myslím, že to smysl má. Neboť stabilitu koruny neurčují ani tak velcí hráči, moc jich tu ostatně není, ale obyčejní střádalové a konzumenti. Koruna je dobrá proto, že je v její pod-hodnotě uskutečňována velká většina těch lidsky naivních rozhodnutí o tom, co si nekoupit. Češi jsou konzervativní národ, střádalové, kteří rozumí bohatství podobně jako Tolkienovi hobiti, snaží se mít plné nory zásob dobrých věcí. A že je ČNB největší zahraniční pobočkou německé centrální banky? No a – je to vzájemně výhodné, a je to záloha pro jakýsi „plán B“. Pokud „padne projekt eura“, bude Německo první, kdo pošle do kyttek velké evropské státy, bude schopné obnovit vlastní měnu a navázat na ni státy střední a východní Evropy – a třeba, aby se setřely hroty (a bylo by to skvělé zavtipkování prozívatelnosti), při takové kolizi převezme za základ naši korunu.

Bonus:

Jo, to by chtěl každej, půjdu na pár tejdnu za pacholka a pak o tom napíšu román.